

Research Article

SCHOOL CURRICULUM MANAGEMENT FOR LOCAL ART AND CULTURE TRANSMISSION: A MULTI-CASE STUDY OF THE BORDER PATROL POLICE SCHOOLS

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น: พหุกรณีศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

Received: February 2, 2023

Revised: March 30, 2023

Accepted: April 5, 2023

Panya Akkaraputtapong^{1*} Doungkamol Bangchuad² Ubonwan Hongwityakorn³ and Peson Chobphon⁴

ปัญญา อัครพุทธิพงษ์^{1*} ดวงกมล บางขวด² อุบลวรรณ หงษ์วิทยากร³ และเปศล ชอบพล⁴

¹⁻⁴Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand

¹⁻⁴คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Corresponding Author, E-mail: panya.a@chula.ac.th

Abstract

Local arts and cultures are important tools in education for cultivating moral values in students and molding their behaviors into desirable ones. This multi-case study aimed to explore the school curriculum management factors for promoting local art and culture (LAC) transmission in the Border Patrol Police schools, of which LAC preservation is a core mission conforming the development plan for children and youth in remote areas initiated by H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn. A field group interview was conducted for the data collection. The data were analyzed through data-driven content analysis, where codes and categories were emergent from the data. The findings unveiled four school curriculum management factors for promoting LAC transmission: 1) building partnership with external organizations, parents, and communities; 2) allocating local people as instructors such as teacher, village sages, and alumni; 3) motivating students through value cultivation, extra income support, content modernization, and fun content selection; and 4) integrating local art and culture contents with basic subjects such as science, social studies, and arts and music.

Keywords: Curriculum Development, Curriculum Implementation, Culture Preservation, Basic Education, Qualitative Research

บทคัดย่อ

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังค่านิยมอันดีงามและหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ งานวิจัยเชิงพหุกรณีศึกษานี้ มุ่งสำรวจปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีการดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่เป็นหนึ่งในภารกิจหลักตาม แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผ่านการให้รหัสข้อมูลและกำหนดหมวดหมู่ตามที่ปรากฏในข้อมูลระหว่างการวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มี 4 ประการ ได้แก่ 1) การสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก ผู้ปกครอง และชุมชน 2) การจัดคนในพื้นที่เป็นผู้สอน ทั้งที่เป็นครูประจำการ ราษฎรชาวบ้าน และศิษย์เก่า 3) การสร้างแรงจูงใจผู้เรียน โดยการปลูกฝังค่านิยม การสร้างรายได้เสริม การทำเนื้อหาให้ทันสมัย และการเลือกเนื้อหาสนุกสนาน และ 4) การบูรณาการเนื้อหาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาพื้นฐาน เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และศิลปะและดนตรี

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การอนุรักษ์วัฒนธรรม การศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ

บทนำ (Introduction)

กระแสของโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันส่งเสริมการแผ่ขยายค่านิยมด้านประชาธิปไตยและการยอมรับความแตกต่างหลากหลาย รวมทั้งช่วยให้เกิดความรู้เข้าใจและความเอาใจใส่ทางศิลปวัฒนธรรมระหว่างชนชาติที่แตกต่างกัน แต่กระแสดังกล่าวก็อาจทำให้ศิลปวัฒนธรรมของชนบางกลุ่มถูกลืมเลือนและสูญหายไปจากการหลอมรวมกับศิลปวัฒนธรรมอันเป็นที่นิยมของคนหมู่มาก (Thinley, 2014) และส่งผลให้กลุ่มชนดังกล่าวสูญเสียความเป็นตัวตนและเอกลักษณ์ของตนเองได้ ทั้งนี้ การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งในการส่งผ่านศิลปวัฒนธรรมสู่เยาวชนและรักษาศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้นให้คงอยู่ (Sari & Murdiono, 2021) และสถานศึกษาถือเป็นสถานที่หลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการดังกล่าวให้เกิดขึ้น (Thinley, 2014; Yuliani & Hartanto, 2017)

การสืบสานหรืออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง การรักษาศิลปวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์ในท้องถิ่นให้คงอยู่เป็นมรดกของชนรุ่นหลังต่อไป (Gunaviro, 2020) ซึ่งศิลปวัฒนธรรมในที่นี้ ได้แก่ วรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่องเล่าคติชนท้องถิ่น ศิลปะการแสดง พิธีกรรม ประเพณี เทศกาล งานช่างฝีมือดั้งเดิม และการละเล่นพื้นบ้าน (Preservation and Safeguarding of Intangible Cultural Heritage Act, B.E. 2559, 2016) ทั้งนี้ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภายในประเทศไทยเริ่มเกิดอุปสรรค เนื่องจากผู้ทำหน้าที่สืบสานวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และการเรียนรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนเริ่มลดน้อยลง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาและต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่ากลับมาสู่พื้นที่ (Office of the National Economic and Social Development Council [NESDC], 2022) ประเทศไทยจึงมีแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผ่านกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ โดยการสร้างความตระหนักและจูงใจให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมในพื้นที่ของตน (NESDC, 2022, p. 337) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ดังจะเห็นได้จาก แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 ถึง 2579 (Office of the Education Council, 2017) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่ระบุแนวทางสำหรับการเสริมสร้างและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้ดีขึ้น โดยการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่บูรณาการ

ศิลปวัฒนธรรมเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ และการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียน/นักศึกษาในการเผยแพร่ สืบสาน สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ดีงาม ทั้งยังกำหนดให้หน่วยงานระดับภูมิภาคดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ผ่านการส่งเสริมการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ภูมิสังคม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชนและภูมิภาค ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ยังเป็นหนึ่งในแนวทางการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและ ประเทศชาติ อีกด้วย การจัดการศึกษาที่สอดคล้องและส่งเสริมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลและเสริมสร้างความมั่นคงในสังคมไทย

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนตามจุดเน้นของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมของท้องถิ่น ทั้งนี้ การบริหารหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งกับขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ (Sutthirat, 2021) ซึ่งเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Sinlarat, 2019) การบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 3 งานหลัก ได้แก่ งานบริหารและ บริการหลักสูตร งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร การดำเนินการทั้ง 3 งาน ดังกล่าว มีผลกระทบต่อความสำเร็จของหลักสูตร ดังนั้น กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งยังมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษา ชาติข้างต้น

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ร.ร.ตชด.) เป็นสถานศึกษาในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนที่จัดตั้งขึ้น ในท้องถิ่นทุรกันดารของประเทศไทย เพื่อจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ พร้อมทั้งสร้างความมั่นคงปลอดภัยแก่ชุมชน (Border Patrol Police Bureau [BPP], 2021) ซึ่งมีความหมายรวมถึง การดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ “ทรงเน้นในเรื่องการให้ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต โดยมีสิทธิที่จะดำรงรักษา วัฒนธรรม ประเพณีของเผ่าพันธุ์ไว้” (BPP, 2015, p. 101) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับปัจจุบัน (The Office of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn's Projects [OPSP], 2017) แม้ ร.ร.ตชด.หลายแห่งยังไม่มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม แต่มีการส่งเสริมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นสื่อกลาง ในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา (Sachakul, 2012) อย่างไรก็ตาม ร.ร.ตชด. บางแห่ง ยังมีผลการประเมินศักยภาพของนักเรียนด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น (OPSP, 2021) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มดังกล่าว ยังไม่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการอนุรักษ์ และสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเท่าที่ควร

ดังนั้น การศึกษาการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่จัดการศึกษา เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและ สถานศึกษาอื่นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนาการดำเนินการเรื่องดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะนำไปสู่ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนโดยรอบสถานศึกษาและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาชาติให้ประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประเภทการวิจัยภาคสนามแบบพหุกรณีศึกษา มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกรณีศึกษา โดยโรงเรียนกรณีศึกษาที่ได้รับคัดเลือกต้องเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนการสอน ดำรงปรัชญาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ว่า “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง” มีการคมนาคมเข้าถึงได้และเต็มใจให้เข้าไปเก็บข้อมูลวิจัย และเป็นโรงเรียนที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยงานการศึกษาในพื้นที่ และนักวิชาการด้านการศึกษาเห็นว่าเหมาะสม ทั้งนี้ โรงเรียนกรณีศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 8 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่เขตการปกครองทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ฉะเชิงเทรา กาญจนบุรี สกลนคร นครพนม ชุมพร และกระบี่

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ณ โรงเรียนกรณีศึกษาแต่ละแห่ง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง พร้อมการบันทึกเสียง ซึ่งผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูใหญ่ ครูที่รับผิดชอบด้านการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ชุมชน/ผู้ประกอบการ และศิษย์เก่าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรูปแบบใด ใครเป็นผู้รับผิดชอบ และมีวิธีการบริหารจัดการอย่างไร และ 2) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของการจัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างไร ทั้งนี้ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (IRB) แบบลดขั้นตอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เอกสารรับรองเลขที่ 074/65 ระยะเวลารับรองตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม 2565 ถึง 21 มีนาคม 2566

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยถอดเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผ่านการให้รหัสข้อมูล (coding) และกำหนดหมวดหมู่ตามที่ปรากฏในข้อมูลระหว่างการวิเคราะห์ (data-driven content analysis) โดยใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์ MAXQDA 2022 (VERBI Software, 2021) ทั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า ทั้งเทคนิคสามเส้าบุคคลเพื่อยืนยันข้อมูล และเทคนิคสามเส้าของวิธีการ เวลา และสถานที่

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิจัย พบว่า มีปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ปรากฏขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มโรงเรียนกรณีศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ประการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสร้างภาคีเครือข่าย โรงเรียนกรณีศึกษาทั้ง 8 แห่ง มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับกลุ่มบุคคลภายนอกในการจัดการเรียนรู้เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยทุกแห่งมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา องค์กรทางศาสนา และมูลนิธิต่างๆ ก่อให้เกิดการสนับสนุนทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ความรู้และทักษะ และโอกาสในการแสดงความสามารถด้านศิลปวัฒนธรรมของผู้เรียน ดังตัวอย่างคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลว่า :

“... องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพรก็มีการสนับสนุนค่าตอบแทนในเรื่องของค่าเสียเวลาให้กับวิทยากรที่มาสอนนักเรียนเราในกิจกรรมรำนโนราห์... องค์การบริหารส่วนตำบลก็ให้การสนับสนุนในเรื่องของอุปกรณ์ เครื่องดนตรี ค่าตอบแทน... มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีก็มีส่วนร่วมนะค่ะที่ช่วยแนะนำส่งเสริม... ในด้านของครูผู้มีความรู้ความสามารถ... เรื่องของแผนการสอน กิจกรรมการสอน.... กิจกรรมต่อยอดผลิตภัณฑ์ แล้วก็ออกแบบของผลิตภัณฑ์ [ร้อยลูกปัดมโนราห์]” (ครูใหญ่ รร.ตชด. 5: ชุมพร)

“... เราเคยทำมาตั้งแต่เป็นครูผู้สอน ... อยากจะให้มันเป็นวงขึ้นมา ก็เลยคุยกับอาจารย์ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร อาจารย์ท่านก็ไปหาเครื่องดนตรีบางอย่างมาที่มันขาดแคลน เช่น กลอง... อาจารย์ที่รับผิดชอบและคอยเป็นที่เลี้ยงให้ รร.ตชด. ถ้าเป็นด้านดนตรี เอกดนตรีก็คือ อ.ยงยศ วงศ์แพงสอน [ต่อมา] อาจารย์ยงยศก็เกษียณ ป่วยด้วย ก็เลยทำโครงการของงบประมาณให้ จ้างครูมาสอนดนตรี จ้างหม่อรามาสอน แล้วก็สนับสนุนงบประมาณให้ ก็มีหลายส่วน ไม่ว่าจะเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งเครื่องเสียง แล้วของมูลนิธิ [มูลนิธิสิริวัฒนภักดี] ก็ช่วย” (ครูใหญ่ รร.ตชด. 7: สกลนคร)

“... สำนักพัฒนาชุมชนของอำเภอ ...เขาเลยทำโครงการให้ในการฝึกซ้อม [และ] ก็เชิญครูแม่เล็กมาให้เพื่อเพิ่มสเกลของนักเรียนขึ้น เขาก็สนับสนุนงบประมาณ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเพิ่มชุด มึงมาทำชุดให้ชายหญิง... แต่ถ้อย่างอบต. อำเภอ ท่านก็มีสนับสนุนเข้ามาบ้าง เป็นทุนการศึกษา ของยังชีพ แล้วก็พารองเง้งและหมู่บ้านของเราไปข้างนอก” (ครู รร.ตชด. 6: กระบี่)

“ตอนแรกหลวงพ่อช่วย ... หลวงพ่อวัดโสธรฯ แล้วให้ไปร่ำอยู่ที่หน้าวัด แล้วท่านก็ทำเรื่องขอเสนอขอมมาให้ ... หลวงพ่อ ก็ให้ไปร่ำที่นั่น เอบ้างไฟไปโซว” (ชุมชน/ผู้ปกครอง รร.ตชด. 2: ฉะเชิงเทรา)

นอกจากนี้ โรงเรียนกรณีศึกษาส่วนใหญ่ยังมีผู้ปกครองให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรและกำลังใจ ในการฝึกปฏิบัติ และการทำงานกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของผู้เรียน และบางแห่งมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่ ทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า :

“... [ผู้ปกครอง] คนนี้เป็นชาเขียร์คะ เด็กๆ จะมีพลังขึ้นมาทันที พอป้าสาวเขียร์อยู่ข้างล่างเวที ข้างบนเวทีก็จะขึ้นกรับๆ เลย [ตอนไม่มีไฟ] เราซ้อมกันกลางคืน [ก็] มาสตาร์ทรถส่องไฟให้เด็กซ้อมในสนาม... ส่วนหนึ่งที่ได้สำเร็จคือ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ ไม่ว่าเราจะนัดกี่โมง นอนโรงเรียน เขาพร้อมที่จะสนับสนุนคุณครู... เตรียมลูกหลาน... ซ้อมให้ที่บ้าน แล้วก็ช่วยดูแลปราชญ์ของเรา เตรียมข้าว ช่วยส่งเสบียงให้...” (ครู รร.ตชด. 6: กระบี่)

“... จะมีครูเราหนึ่งนายที่เข้าเป็นที่ปรึกษาคุ้ม [คณะกรรมการหมู่บ้าน] ดังนั้นการจัดกิจกรรมต่างๆ ก็จะชัดเจน เช่น บุญบั้งไฟ 3 คุ้มนี้รวมเป็น 1 ขบวนนะ ครูต้อยอยู่คุ้มอะไร ครูต้อยอยู่คุ้มกุหลาบแดง คนนี้กุหลาบขาว ลำดวน อย่างเนี้ย ครูเขาก็จะเข้าไปประสานงานไม่ซ้ำ” (ครูใหญ่ รร.ตชด. 2: ฉะเชิงเทรา)

2. การจัดคนในพื้นที่เป็นผู้สอน ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรอีกหนึ่งปัจจัยที่โรงเรียนกรณีศึกษาทุกแห่งมี คือ การจัดคนในพื้นที่เป็นผู้สอนด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสามารถจำแนกผู้สอนได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ครูพื้นถิ่น ซึ่งมีภูมิปัญญาหรือภูมิหลังเป็นคนในท้องถิ่น มาปฏิบัติการสอนเป็นงานประจำ 2) ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในชุมชน มาให้ความรู้และฝึกทักษะเชิงลึกให้แก่ผู้เรียนเป็นครั้งคราว และ 3) ศิษย์เก่า ซึ่งเคยได้รับการถ่ายทอดความรู้และทักษะจากโรงเรียน มาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูหรือปราชญ์ชาวบ้าน ทั้งนี้ ผู้สอนในลักษณะที่ 1 และ 2 ปรากฏในโรงเรียนกรณีศึกษาเกือบทุกแห่ง ในขณะที่ผู้สอนลักษณะที่ 3 ปรากฏเพียงบางแห่ง ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า :

“... นอกจากคุณครูแนนนะคะ ยังมีคุณครูอีกสองท่านก็เป็นนักเรียนศิษย์เก่าที่นี่... เพราะฉะนั้นตอนนี้ ครูที่ทำหน้าที่อยู่ที่นี้ร่ำมนรธา และเป็นผู้ศิษย์เก่าของที่นี่ 3 คน” (ครูใหญ่ รร.ตชด. 5: ชุมพร)

“ถ้าเบื้องต้น ครูสอนได้ แต่ถ้าถึงกับเชิงลึกแบบว่าเข้าถึงลายยากๆ ก็ต้องเป็นพี่ฟ้า [ปราชญ์ชาวบ้าน] แต่พี่อาแก [ปราชญ์ชาวบ้าน] จะเน้นหนักไปที่ศิลปะการแสดง การเต้นกระทั่งไม้ไผ่ก็ต้องยกให้เค้าเลย ส่วนใหญ่คือให้แกมาสอนช่วงเย็น...” (ครู รร.ตชด. 3: เชียงราย)

“อย่างคุณ [ศิษย์เก่า] เขาจะได้รับคำชมมาก... เขาเป็นคนที่ทำได้อย่างที่ปราชญ์สอน เขาเลยเป็นแกนนำให้น้องได้ เขาก็สอนน้องได้ เขาก็จะเข้ามาช่วยตลอด” (ครู รร.ตชด. 6: กระบี่) และ “ตอนนี้สตาจ์ [ศิษย์เก่า] จบไป 4 ปี แล้ว แต่ยังมาช่วยสอนทุกปี” (ครูใหญ่ รร.ตชด. 6: กระบี่)

ผู้สอนที่เป็นคนในพื้นที่ นอกจากเป็นผู้มีความรู้และทักษะทางด้านศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นอย่างดีแล้วยังเป็นผู้ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งมีส่วนส่งเสริมให้การถ่ายทอดองค์ความรู้และปลูกฝังค่านิยมด้านการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นประสบความสำเร็จ ยืนยันได้จากความคิดเห็นของผู้ที่เป็นคนในพื้นที่และมีบทบาทในการสอนว่า :

“... กลับมาต่อยอด ด้วยความที่เราเป็นผู้ศิษย์เก่า เป็นคนอา่่าก็จะรู้วิธีชีวิตอะไรเยอะกว่าครูคนเก่าที่เค้าเป็นคนเมืองใหม่ยะ ก็ได้อต่อยอดมา เก็บมาเรื่อยๆ” (ครู รร.ตชด. 3: เชียงราย)

“... อยากจะกลับมาพัฒนาเด็กที่อยู่ในพื้นที่ที่เป็นลูกหลานของตัวเองนะคะ ให้เค้ามีการศึกษาที่ดี ก็จะได้เป็นแบบอย่างให้กับน้องๆ ที่อยู่ในชุมชนว่า คนในท้องถิ่นก็ยังสามารถมีงานทำที่ดีแล้วก็ได้ทำงาน ...” (ครู รร.ตชด. 8: นครพนม)

“... เราก็มั่นใจว่ามันสามารถที่จะต่อยอดให้นักเรียนรักเหมือนเราได้ แล้วก็เป็่นสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมของไทย ที่ไม่ควรจะห่างหาย...” (ครู รร. ตชด. 2: ฉะเชิงเทรา)

“... ผมก็อยากกลับมาอยู่ที่บ้าน กลับมาสอนน้องๆ สิ่งที่ผมทำผมก็ไม่อยากให้มันหายไป ก็พื้มีเพื่อนหลายๆ คนที่จบไปก็ก็จะกลับมาสอนน้องๆ ... แล้วสืบทอดไปเรื่อยๆ ให้น้องรุ่นต่อไป น้องรุ่นต่อไปก็จะทำแบบเราครับ” (ศิษย์เก่า รร.ตชด. 6: กระบี่)

3. การสร้างแรงจูงใจผู้เรียน โรงเรียนกรณีศึกษาจำนวน 7 แห่ง มีการสร้างแรงจูงใจผู้เรียนในการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยอาศัยวิธีการต่างๆ กล่าวคือ ทุกแห่งมีการปลูกฝังค่านิยมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง รวมทั้งมีความรัก ความห่วงแหน และเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ผ่านการบรรยายสอดแทรกของครูระหว่างการจัดการเรียนการสอน ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลว่า :

“ตอนสอนก็บอกว่าเธอเป็นใครเธอต้องภูมิใจในความเป็นตัวเองนะ ไม่ต้องอายที่เราจะเป็น กะเหรี่ยงแดง ก็คือจะย่าเขาตลอด... เราอยากสอนให้เขามั่นใจในตัวเอง ว่าแบบฉันเป็นกะเหรี่ยงแดงแล้ว ฉันก็ทำได้เท่าคนอื่น ให้เขามีจิตสำนึกในการรักตัวเองก่อน ตั้งแต่เด็กๆ... เด็กเขาก็เริ่มที่จะมั่นใจในตัวเอง กล้าแสดงออก กล้าพูด...” (ครู รร.ตชด. 4 : แม่ฮ่องสอน)

“เราก็จะบอกเขาว่าอันนั้นลูก มโนราห์เนี่ยคนได้ทุกคนไม่ใช่ว่าจะรำเป็นนะ ที่ร่ำมนรธาเป็นนะมันเก่งนะ... พี่ๆ เค้าจบไปหลายๆ คน เค้าเอาวิชามโนราห์ไปต่อยอด ไปสอบเข้าโรงเรียนดีๆ ... พูดโน้มน้าวอย่างนั้นอะคะ” (ครู รร.ตชด. 5 : ชุมพร)

นอกจากนี้ ยังมีการปลูกฝังค่านิยมผู้เรียนผ่านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ชิ้นงานและเรียนรู้ความสำคัญของกิจกรรมที่ตนเข้าร่วม เช่น การให้ผู้เรียนเป็นผู้ปักกลายชุดพื้นเมืองด้วยตนเอง

สำหรับการแต่งกายชุดประจำชนเผ่าหนึ่งวันต่อสัปดาห์ (ร.ร.ตชด. 2: เชียงราย) และการบอกเล่าความเป็นมาของประเพณีท้องถิ่นให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของประเพณีที่ตนเองเข้าร่วม (ร.ร.ตชด. 8: นครพนม) ค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้เรียนในการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนกรณศึกษาหลายแห่ง มีการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่สร้างรายได้เสริมให้กับผู้เรียน (4 แห่ง) มีการปรับรูปแบบศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ผู้เรียนศึกษาให้ทันสมัย (3 แห่ง) สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การผสมผสานดนตรีพื้นบ้านเข้ากับดนตรีสากล และการนำเพลงสากลร่วมสมัยมาปรับใช้กับการแสดงพื้นบ้าน ทั้งยังมีการสอนศิลปวัฒนธรรมที่มีความครื้นเครง สนุกสนาน (3 แห่ง) ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า :

“เด็กๆ ชอบลิซ่าเป็นทุนเดิม ก็สิ่งที่เขาชอบผสมกับสิ่งที่เราอยากให้เขาชอบ ก็คือ ร้องเง้... เด็กก็จะคิดว่ามันทันสมัยเหมือนกัน ไม่เขย มันไม่ใช่เรื่องของการแสดงที่เป็นสมัยรุ่นปู่แล้ว การแต่งกายมันก็เพิ่มขึ้น สีสันทันเพิ่มขึ้น... เราไม่ได้รู้สึกว่าร้องเง้มันน่าอาย เขากล้าที่จะบอกคนอื่นว่าเขาเป็นนักแสดงร้องเง้” (ครู ร.ร.ตชด. 6: กระบี่)

“แรกๆ จะสอนแค่ลายโปงลาง แล้วก็เพิ่มเพลงฮิต นักเรียนก็เกิดความสนใจ ที่ได้เต้นเพลงที่ร่วมสมัยด้วย... ดนตรีที่ใช้ไม่เฉพาะโปงลางอย่างเดียว เป็นเครื่องดนตรีสากลด้วย พวกคีย์บอร์ด มีเบส แต่ไม่ใส่เยอะ เพราะกลิ่นอายของอีสานก็จะหายไป” (ครู ร.ร.ตชด. 7: สกลนคร)

“เขาชอบเลย เหมือนเขานับวันรอ เวลาจะมีกิจกรรมอะไร... เหมือนประเพณีบุญบั้งไฟ เขาจะรอว่าปีนี้เขาจะได้รำไปทำบายศรี มีรายได้ ก็ซ่อมเป็นนางรำกันเป็น 10 วัน... เขาภูมิใจ มันเป็นสิ่งที่เขารัก เขาอยากจะแสดงให้เห็นการฟ้อนรำความสามารถในด้านต่างๆ สนุก มีความสุข ถึงเวลานี้เขาจะมีความสุข มีความภาคภูมิใจ” (ครูใหญ่ ร.ร.ตชด. 2: ฉะเชิงเทรา)

“เด็กๆ ชอบ [การเดินไม้ต่อขา เล่นสะบ้า เล่นลูกข่าง] ชุมชนก็ชอบ เวลาจัดกิจกรรมชุมชนก็มาร่วมกันเยอะ... เหมือนไม้ต่อขาเอาไว้เล่น... ถ้าช่วงไหนเล่นก็จะเล่น เล่นจนหาย... พอมีกิจกรรมนี้ เด็กที่เดินไม้ต่อขาไม่เป็นก็สนใจที่จะร่วม...” (ครู ร.ร.ตชด. 3: เชียงราย)

4. การบูรณาการกับรายวิชาพื้นฐาน ปัจจัยประการสุดท้ายที่ครั้งหนึ่งของโรงเรียนกรณศึกษาทั้งหมดดำเนินการเพื่อส่งเสริมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น คือ การบูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐาน เช่น การสอนประวัติประเพณีท้องถิ่นในรายวิชาสังคมศึกษา (ร.ร. ตชด. 2 : ฉะเชิงเทรา; ร.ร. ตชด. 5 : ชุมพร) การใช้ทำรำหรือการแสดงท้องถิ่นเป็นเนื้อหาในการสอนรายวิชานาฏศิลป์ (ร.ร. ตชด. 2 : ฉะเชิงเทรา) การให้ผู้เรียนแต่งกลอนเกี่ยวกับพืชประจำถิ่นเพื่อขับร้องโดยใช้ทำนองเพลงพื้นบ้านในรายวิชาภาษาไทย พร้อมทั้งเรียนรู้ส่วนประกอบของพืชในรายวิชาวิทยาศาสตร์ (ร.ร.ตชด. 6 : กระบี่) การใช้เพลงพื้นบ้านเป็นตัวอย่างในการสอนโน้ตเพลงพื้นฐานในรายวิชาศิลปะ-ดนตรี (ร.ร.ตชด. 7 : สกลนคร) สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ว่า :

“... ที่นี้เราก็เลยแต่งเพลงร้องเง้ในจังหวะยาโห่งในเรื่องเกี่ยวกับกาแพทั้งหมด นักเรียนก็ช่วยคุณครูแต่ง คุณครูก็มีใบงาน แผนการสอน ให้นักเรียน ในส่วนที่ให้นักเรียนรู้สึกในส่วนของพืชศึกษาและนำมาแต่งในจังหวะยาโห่ง... ที่นี้กลายเป็นว่าเด็กๆ ร้องเพลงเยโฮ้งกาแพได้ โดยที่สอนน้องได้ว่าลักษณะของกาแพ ต้นของกาแพ ดอกของกาแพอะไรเป็นยังไง ก็รู้หมดเลย มันอยู่ในเนื้อเพลง” (ครู ร.ร.ตชด. 6 : กระบี่)

“... ของผม ป.1-ป.6 ครับ เป็นวิชาศิลปะ และมีโป่งสอดแทรก คือในกรณีที่เด็กบางคนก็ไม่เก่งก็มี เลยเอาเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน แล้วค่อยสอดแทรกครับ... ยกตัวอย่างเช่น ตัวโน้ตพื้นฐานมันมีโน้ตอะไรบ้าง โด เร มี ฟา ซอล ลา แล้วก็ค่อยให้เขาคลิปปู๊ ดูอะไรแบบนี้ครับ” (ครู รร.ตชด. 7 : สกลนคร)

ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการออกแบบแผนการเรียนรู้เชิงบูรณาการของครู กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้กำหนดนโยบายและสื่อสารให้ครูเข้าใจและปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งคอยกำกับ ติดตาม และมีส่วนร่วมกับครูในการแสดงความคิดเห็นระหว่างกระบวนการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปวัฒนธรรมชุมชนร่วมให้ข้อเสนอแนะด้วย ดังคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลว่า :

“ครูใหญ่ก็จะประชุมครูก่อน ว่าเราอยากจะทำบูรณาการ ทางฝ่ายวิชาการก็จะมีวิธีการว่าเราต้องทำอะไรบ้าง เขาก็จะบอกมา 1 2 3 4 เราก็จะดำเนินการตามนั้น... โดยคุณครูแม่เล็ก [ปราชญ์ชุมชน] จะเป็นคนช่วยในการบอกว่าไปทิศทางไหน เช่น รองเง็ง นักเรียนควรจะมีรู้อย่างไรบ้าง เราก็ทำออกมาให้ครูใหญ่ดู ครูใหญ่เป็นคนที่เป็นเป๊ะ ถูกต้องถูกต้อง ไม่ได้คือต้องแก้... ท่านจะเข้ามาลงกับเราทุกขั้นตอนเลย เข้ามานั่งออกแบบกัน ควรเป็นคำพูดแบบนี้ แบบนี้ไม่ควรใช้ ครูใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมหมดเลย” (ครู รร.ตชด. 6 : กระบี่)

การอภิปรายผล (Discussions)

ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายตามผลการวิจัยทั้ง 4 ประเด็น ดังนี้

1. การสร้างภาคีเครือข่าย การสร้างภาคีเครือข่ายเป็นปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของทุกโรงเรียน กรณีศึกษาสำหรับการส่งเสริมสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้ ความสำเร็จของการสร้างภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชุมชน สามารถเริ่มจากการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน อันเป็นหนึ่งในบทบาทด้านการความมั่นคงของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (Border Patrol Police Bureau, 2021) ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติต่อกันด้วยความไว้วางใจ “ใช้ความสัมพันธ์ ใช้ความจริงใจ...[และ] ความเข้าใจ” (ครูใหญ่ รร.ตชด. 2 : ฉะเชิงเทรา) อันจะก่อให้เกิดการสนับสนุน ทั้งในด้านทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และกำลังใจ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Rusydiyah and Rohman (2020) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน (Local culture-based education) เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เสนอว่า สถานศึกษาควรทำงานร่วมกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งใน ด้านบุคคล สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และงานวิจัยในต่างประเทศ ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในสถานศึกษาต้องอาศัยผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์เป็นทรัพยากรสำคัญในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ และการสนับสนุนและการเสริมแรงทางบวกของผู้ปกครองมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวอย่างสนุกสนานและมีความสุข (Sukadari & Huda, 2021)

2. การจัดคนในพื้นที่เป็นผู้สอน การจัดครูผู้สอนที่เป็นคนในพื้นที่อาจมีส่วนทำให้การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากครูจะมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งคุ้นเคยกับคนในชุมชนเป็นอย่างดี ก่อให้เกิดความมั่นใจ สามารถประยุกต์และผสมผสานเนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรมเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาของตนเองได้ รวมถึงมีแนวโน้มที่จะได้รับความร่วมมือและกำลังสนับสนุนในด้านต่างๆ จากคนในชุมชนเป็นอย่างดีเมื่อร้องขอ ข้อได้เปรียบดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยที่ผ่าน ซึ่งพบว่า ครูที่ขาดความคุ้นเคยกับศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจะไม่สามารถบูรณาการวัฒนธรรมดังกล่าวเข้ากับการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mannathoko, 2013) แต่ครูที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจะสามารถประยุกต์ใช้ความรู้

ดังกล่าวในชั้นเรียนได้อย่างซ้ำซ้อน และครูที่มีความมั่นใจสูงจะสามารถบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งทำงานร่วมกับเพื่อนครูและชุมชนในการดำเนินการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Seitz, 2018)

3. การสร้างแรงจูงใจผู้เรียน โรงเรียนกรณีศึกษาเกือบทุกแห่งมีการสร้างแรงจูงใจผู้เรียนโดยการปลูกฝังค่านิยมเชิงบวก ผ่านการสอดแทรกของผู้สอนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Rusydiyah and Rohman (2020) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน (Local culture-based education) ที่ว่า สถานศึกษาสามารถสร้างแรงจูงใจผู้เรียนผ่านการปลูกฝังค่านิยมทางวัฒนธรรม โดยอาศัย การชี้แนะ การอภิปราย รวมทั้งการสร้างบรรยากาศและการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

4. การบูรณาการกับรายวิชาพื้นฐาน โรงเรียนกรณีศึกษาบางแห่งมีการบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับการสอนรายวิชาพื้นฐาน ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการจัดการศึกษาโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานที่ระบุว่า การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไม่ควรดำเนินการภายใต้รายวิชาเดียว แต่ควรดำเนินการผ่านทุกรายวิชาที่จัดสอนภายในสถานศึกษา เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับทุกด้านของชีวิตมนุษย์ (Rusydiyah & Rohman, 2020) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การบูรณาการแบบสอดแทรกเนื้อหา (Infusion) ของรายวิชาหนึ่งในการเรียนการสอนของอีกรายวิชา การบูรณาการแบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) โดยการสอนตามตัวชี้วัดการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาภายในหัวเรื่องเดียวกัน และการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยการสังเคราะห์ตัวชี้วัดของแต่ละรายวิชาร่วมกัน เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาบูรณาการ (Drake, 2007)

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ เพื่อส่งเสริมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และสถานศึกษาอื่นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการดำเนินการดังนี้

1.1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อก่อให้เกิดการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น ผู้สอน งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภายในสถานศึกษา

1.2 จัดครูผู้สอนที่เป็นคนในท้องถิ่นที่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านการพัฒนาทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ซึ่งสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป

1.3 สร้างแรงจูงใจผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมอันดีเกี่ยวกับท้องถิ่น การสร้างรายได้ การปรับเนื้อหาให้ทันสมัย และการเลือกเนื้อหาที่สนุกสนาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเต็มใจที่จะเรียนรู้ในชั้นเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง

1.4 สนับสนุนให้ครูมีการบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับการสอนรายวิชาพื้นฐาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาคอยชี้แนะและกำกับติดตาม ทั้งนี้อาจเป็นการบูรณาการแบบสอดแทรก พหุวิทยาการ หรือสหวิทยาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการผสมผสานเข้ากับเนื้อหาวิชาอื่นๆ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การงานพื้นฐานอาชีพ และศิลปะ-ดนตรี

1.5 จัดการสอนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชน รวมถึงจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อสร้างอาชีพ และรายได้ให้กับนักเรียนและคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การขยายขอบเขตของการศึกษา นอกเหนือไปจากการบริหารหลักสูตร เช่น การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะอื่น เช่น การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา ที่มุ่งศึกษาสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยสามารถเก็บข้อมูลผ่านการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลในแง่มุมที่หลากหลายมากขึ้น

2.3 การวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการสร้างภาคีเครือข่าย การจัดคนในพื้นที่เป็นผู้สอน การสร้างแรงจูงใจผู้เรียน และการบูรณาการเข้ากับรายวิชาพื้นฐาน ที่มีต่อสมรรถนะของผู้เรียนด้านการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน

2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เพิ่มมูลค่าและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไปสู่การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน

References

- Border Patrol Police Bureau. (2015). *BPP's homage to beloved princess*. Bangkok: Police Printing Bureau.
- Border Patrol Police Bureau. (2021). *Border Patrol Police school manual*. [n.p.].
- Drake, S. M. (2007). *Creating standards-based integrated curriculum: Aligning curriculum, content, assessment, and instruction* Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Gunaviro, P. V. (2020). Local cultural conservation of Buddhist monks. *Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi*, 2(3), 567-578.
- Mannathoko, M. C. (2013). Community involvement in the teaching and learning of arts and culture in primary schools: case study of four primary schools in Botswana. *International Review of Social Sciences and Humanities*, 5(2), 19-27.
- Office of the Education Council. (2017). *Thailand education scheme B.E. 2560-2579*. Retrieved January 30, 2023, from <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1540-file.pdf>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). *The national reform plans (revised)*. Retrieved January 30, 2023, from http://nscr.nesdc.go.th/nescd_uat/wp-content/uploads/2021/07/แผนปฏิรูป-ฉบับปรับปรุง-ประกาศราชกิจจานุ.pdf
- Preservation and Safeguarding of Intangible Cultural Heritage Act B.E. 2559. (2016, March 1). *Royal Thai Government Gazette*. Vol. 133, Sect. 19A. pp. 1-9.
- Rusydiyah, E. F., & Rohman, F. (2020). Local culture-based education: An analysis of Talcott Parsons' philosophy. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 12(3), 592-607.
- Sachakul, K. (2012). *Educational provision and teacher development models based on Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn's initiation: Lessons learned from projects of the Royal contribution in education for the Border Patrol Police schools*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.

- Sari, D. R., & Murdiono, M. (2021). *Culture-based education improves national insight*. Paper presented at the The 1st International Seminar on Teacher Training and Education (ISTED), Purwokerto, Indonesia. Retrieved January 30, 2023, from <https://doi.org/10.4108/eai.17-7-2021.2312379>
- Seitz, H. (2018, March). *Integrating the arts and culture in the early childhood curriculum using 21st century pedagogies*. Paper presented at the Society for Information Technology & Teacher Education International Conference, Washington, D.C., United States.
- Sinlarat, P. (2019). *Concepts: Curriculum and instruction management* (5th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Sukadari, S., & Huda, M. (2021). Culture sustainability through co-curricular learning program: Learning Batik cross review. *Education Sciences*, 11(11), 736.
- Sutthirat, C. (2021). *Curriculum development: Theory to practice* (8th ed.). Nonthaburi: MD All Graphic.
- The Office of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn's Projects. (2017). *Development plan for children and youth in remote areas initiated by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, Issue 5 B.E. 2560-2569* Retrieved January 30, 2023, from http://www.psproject.org/wp-content/uploads/2021/03/child_dev_plan60_69.pdf
- The Office of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn's Projects. (2021). *Report on the Border Patrol Police schools' performance regarding the children and youth development projects under the patronage of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn*. Retrieved January 30, 2023, from <http://www.psproject.org/wp-content/uploads/2022/04/reportdev-child-65.pdf>
- Thinley, D. (2014). Cultural continuity and school education in Bhutan: Current initiatives, challenges and opportunities. *Journal of Indian Research*, 2(2), 95-102.
- VERBI Software. (2021). MAXQDA 2022 [computer software]. Berlin, Germany: VERBI Software. Retrieved January 30, 2023, from maxqda.com
- Yuliani, S., & Hartanto, D. (2017). Perceptions of education role in developing society: A case study at Riau, Indonesia. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 143-157.